

וקראת לשבת עונג

אלון תרני הפאכע באקדע ובסולת פלאנץ

גליון מס' 664

פרשת נצבים
כ"ח באלול התשפ"ב

טל': 054-8457834 | לקבלת העלון בדוא"ל: alon102010@gmail.com

לעינ' שאלו בן סליבה ע"ה | לעינ' שלמה יחיאל בן שבע ע"ה | לעינ' יצחק בן מישה אסתר ע"ה | לעינ' שמעון בן חביבה ע"ה | לעינ' רחל שגה בת מנורה ע"ה

לעינ' מרן רשכבה"ג שמריהו יוסף חיים בן פעשא מרים זצוק"ל ומרן ראש הישיבה הגאון ר' שלום בן תופחה זצוק"ל

לאורו נלך

קווים מדמותו המופלאה של מרן
מלכא, רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל

סיפר מרן זצוק"ל: לפני שלושים שנה, הייתי מוסר דרשה כל ליל שבת ב"פורת יוסף" למטה, יש שם אולם גדול, ושם היינו דורשים דרשה בפרשת השבוע, ואני כדרכי אומר מעט מעשיות ומעט משלים. היה יהודי אחד שהיה לו אופנוע, מה שנקרא 'טוסטוס' שמשמיע קולות וברקים חזקים כשהוא נוסע. זה היה התחביב שלו, בבוקר קם השכם, מוציא את האופנוע ורוכב עליו, פה ברחוב דוד, לאורך כל הרחוב, הולך ובא הולך ובא. יש שם כמה בתי כנסיות, אנשים מתפללים, שומעים קריאת התורה, והוא משמיע רעש, לא שומעים פסוק וחצי פסוק. בא הגבאי דיבר איתו בטובות: יא חביבי תלך למקום אחר.

לא! אני רוצה לנסוע פה, אני גר פה ואף אחד לא יאמר לי מה לעשות.

מה לעשות, התיישבו מסכנים, דיברו ודיברו איתו והוא לא שומע, וכך בכל שבת חוזר על הפרשה הזו, בשעה שבע לוקח את האופנוע ורץ לאורכה ולרוחבה הולך ובא. ליל שבת אחד, הזדמן שהיה עובר על יד ישיבת "פורת יוסף", היה מלא אותו היום, והיו כמה בחורים בחוץ. הוא ראה התקהלות, אמר בטח יש שם חתונה, אלך לבלע מעט. שאל, מה יש פה? אמרו לו, תיכנס תראה מה יש פה. נכנס, ואז הייתי מספר איזה מעשה, איני זוכר מה בדיוק היה, והוא הוקסם מהמעשה שסיפרתי ואהב את זה. אמר, כל יום יש פה את השיעור הזה? אמרו לו, לא, כל ליל שבת, בשבע וחצי מתחילים. והיה אותו זמן שמונה שמונה וחצי, נשאר עומד עד סוף הדרשה, מצאה חן בעיניו. בשבת הבאה הוא הקדים ובא בשבע וחצי, היה מעשרה ראשונים כדי לתפוס מקום שיוכל לשבת ולא יצטרך לעמוד. וב"ה דיברתי כידי ה' הטובה עלי, לא הרגשתי בשום דבר, דברתי לפי תומי, והיו הרבה מעשיות ומשלים, הוא שמח כמוצא שלל רב. אותה שבת לא לקח את האופנוע, לא דיברתי על שבת, אבל הוא מעצמו הבין שזה לא מתאים זה לזה. שבת שאחריו לקח את הטלית שלו, אבל התבייש, כולם מכירים אותו – זה בעל האופנוע 'בעל החלומות הלזה'. יש למטה בסוף רחוב דוד על יד סנהדריה ברחוב מחניים, בית הכנסת של תימנים, הלך והתפלל שם.

לאט לאט עזב את דרכו, הפסיק, לא אופנוע, לא חילול שבת ולא שום דבר, לאט לאט התקרר, היה שומע כל פעם מעשיות ומשלים ומוסר השכל, הניצוץ הקדוש שלו בער בו, לאט לאט חזר בתשובה... לא עברו כמה חודשים והוא התחתן עם אשה חרדית, יהודיה טובה, וחיזקה אותו עוד יותר ויותר, ואחר כך הביאו בנים ובני בנים, כולם בני ישיבת "פורת יוסף".

בפתח הגליון

ברכה"ג שלום מאיר ואלק שלום"א

"קרוב אליך הדבר מאוד"

העיר קראקא שוממת כיום מיהודיה, אבל נוסעים שביקרו בה לא מכבר מסרו, שבניין בית הכנסת של ר' יוקיל (כינוי חיבה של יעקב) עודו עומד על תילו, ובבית העלמין מצאו את מצבתו, כאשר מצויין בה שהוא שבנה את בית הכנסת. אם כן, אין זה סיפור אגדה, אלא מעשה שהיה! נספרו, איפוא.

ר' יוקיל זה היה עני מרוד. עוללו התהלכו בבולאי סחבות ורעדו בקרה ובצינה, שאלו לחם, ואין. בביתקתו הדלה היה תנור לבנים ענק, אך לא היה לו כסף לקנות עצים להסיק.

לילה אחד חלם ר' יוקיל חלום. ה' ראה בעוניו, ויבוא הקץ לסיבולו. בעיר המלוכה, למרגלות הגשר המוביל אל הארמון, טמון אוצר. יחפור שם, יחשוף אותו, ויתעשר עושר רב.

קם ר' יוקיל, וליבו מרתונן. נטל את טליתו ותפיליו, ושם פעמיו לעיר המלוכה. חצה כפרים וערים, גמא מרחקים, והגיע. עיניו לא שבעו ממראות הכרך, אבל הוא לא שכח את מטרות בואו. הגיע אל הרחבה שלפני הארמון, והשתאה. אכן, הכל כפי שראה בחלומו: הארמון הנישא על צריחו ומגדליו, השער הענק, והגשר המוביל אליו. המציאות זהה בכל. פרט לדבר אחד. לא הראוהו בחלומו את החייל החמוש הניצב על משמרתו וחוסם את הכניסה בפני אורחים לא קרואים. ראהו ר' יוקיל, ורוחו נפלה בקרבו. הנה הארמון, והנה הגשר. והאוצר מחכה לו מתחת לעמוד, יודע הוא את מקומו במדויק - אבל החייל לא יניח לו לחפור. לא יניח לו אפילו לגשת... אם כן, הכל היה לשוא! לשוא שמח, לחינם כיתת רגליו, הלך מרחק כה רב... עמד כנטוע במקומו, ובהה בחייל באכזבה ובתיסכול עמוק. "זוז, יהודי", עיווה החייל, "אין לעמוד כאן ברחבה!" נרעד ר' יוקיל, וממקומו לא מש. "מה לך עומד כך, מה תבקש?" ואז הבזיק במוחו רעיון: אולי אפשר לערב את החייל בעניין, לשתפו בגילוי האוצר? פתח וסיפר את חלומו. דרך ארוכה עשה, ואם יסכים החייל לאפשר לו לחפור... צחק החייל צחוק גדול וקרא: "ובגלל חלום הטרחת עצמך לבוא? אמור נא לי, מה שמך?" "יוקיל, אדוני". "ומהיכן אתה?" "מקראקא, אדוני".

"הנה, יוקיל, הבה נאמר שחלמתי, שמתחת לתנורו של יוקיל מקראקא חבוי אוצר - האם היה עולה בדעתי ללכת לקראקא ולחפשו שם?... איזה שיעוון זה, איזה טירוף! שא רגלך יוקיל, והסתלק!" הוא לא היה צריך לומר זאת פעמיים. יוקיל נשא רגליו, קל כנשר, ועשה את כל הדרך חזרה. הגיע לעירו ובא לביתו, והחל לפרק את תנור הלבנים. "מה אתה עושה", קראה אישתו, "נתבלעה עליך דעתך!" אבל יוקיל לא ענה, הוא פירק את התנור וחפר תחתיו - ומצא אוצר, כ'חלומו' של החייל! התעשר יוקיל עושר רב, היה לאחד מ'פני העיר' בקראקא, והקדיש הון רב לבניית בית כנסת מפואר הקרוי על שמו.

זה הסיפור, אך גלום בו גם מסר ולקח. והם כה נוקבים.

שואלים אדם: מדוע לא תשתפר, מדוע לא תתעלה. מדוע לא תזכה באוצר נפלא של אור וזוהר? והוא עונה: עלי להגיע לשם כך לעיר המלוכה, וחייל חוסם את הדרך. כלומר! כדי להתעלות צריך לגור בבני ברק, או בירושלים, צריך להקריב פרנסה או חברה, ויש מכשולים ומניעות כה רבות... ואין זה נכון! כי האוצר חבוי בביתך, תלוי רק בך! בעיריך ובביתך תוכל להתעלות. במצבך ובתנאיך תוכל להיות לעשיר מופלג באושר רב!

והדברים כתובים בפסוק בפרשתינו: "כי המצוה הזאת לא נפלת היא ממך ולא רחוקה היא... כי קרוב אליך הדבר מאוד, בפיך ובלבבך לעשותו". דרושה רק החלטה אמיצה, ובדק בית יסודי!

וכבר אמר הצדיק רבי זושא מהאניפולי זצ"ל: כשאעלה לשמים, לא יכוני מדוע לא הייתי אברהם אבינו. אבל יכו גם יכו, מדוע לא הייתי זושא! מדוע לא מיציתי כישרונותי, מדוע לא הגשמת את עצמי!

ואין הכוונה רק לאחר מאה ועשרים שנה: "בראש השנה כל באי עולם עוברים לפניו כבני מרון", אחד אחד. לראות, האם חשפו את האוצר החבוי בחובם, האם הוציאוהו לאור עולם!

עולים במעלות

הגות, מחשבה ומוסר

הידיעה

מעשה היה באדם שיצא מכיון בני ברק בדרכו לירושלים, והנה לאחר נסיעה של כחצי שעה הוא מגלה את עצמו בצומת רעננה בדרך צפונה, בכיון ההפוך מירושלים, התברר כי הוא דיבר בטלפון שיחה טעונה שפשוט השכיחה ממנו את תואי הדרך, וכך גילה עצמו במרחק עצום מהמקום בו היה צריך לפנות ימינה במקום שמאלה... מיד בצומת עשה סיבוב פרסה והתייצב עם רכבו לכיון מזרח ירושלימה...

תיאור זה סיפר הרב שלמה הופמן עם מעשה שהיה איתו בלומזו בישיבת חברון:

פעם בחודש אלול פגשו בישיבה הראש ישיבה ר' יחזקאל סרנא זצ"ל ושאלו לפשר היותו כ"כ מדוכדך ועצוב, וענה לו ר' שלמה, שעוד מעט ראש השנה וכתוב ברמב"ם "שצריך לעזוב החטא עד שיעיד עליו יודע תעלומות שלא ישוב לזה החטא לעולם", ואיך אפשר לעמוד בזה?

ענה לו ר' חזקל זצ"ל למה הינך הולך לפי הרמב"ם שמחמיר בזה, תלך לפי הרבנו יונה שמיקל ואומר שצריך האדם "להתייצב על דרך הטוב" וכך כבר תועיל לו תשובתו.

ואמר לו ר' חזקל זצ"ל בשם הסבא מסלבודקא זצ"ל ששמע בשם רבי ישראל סלנטר זצ"ל, שהבאור ב'להתייצב על דרך הטוב' הוא, כמו אדם שהיה צריך לנסוע למקום מסויים ובטעות נסע לצד ההפוך, אחר זמן מה הרגיש בטעותו וסיבב מכוניתו כדי לחזור למקום שממנו בא ומשם לנסוע למקום שרצה, עצם זה שהוא הסתובב והתייצב על הדרך הנכונה שתוביל אותו למקומו עוד לפני שהגיע למקום שבו טעה, זה כבר מספיק כדי שהוא בסוף יגיע בשלום למקומו.

וזה הכונה ברבנו יונה "שיתייצב על דרך הטוב" שמה שאדם כבר מנסה לחזור למוטב עוד לפני שהגיע בכלל לנקודה בה הוא כשל ולמקום שממנו נפל, זה כבר מועיל לרצות פני ה' וזכותו בדין.

והדברים מבהילים ומשמחים עד כמה רבו רחמיו של הקב"ה עלינו לרצותנו בתשובה, והוא התברך רוצה בתשובתנו ויודע עול שיעבודנו וחוזק יצרנו, ורוצה שלפחות "נתייצב על דרך הטוב, וזה כבר לא יכול אדם לומר 'איני יכול', ולכך עצה זו עכ"פ מחוייב כל אדם באשר הוא להשתדל ולנסות "להתייצב על דרך הטוב" ולדעת כי יש דין ויש דיין, ולרצות בתשובה, ובזה יתרצה לפני בעל הרחמים.

מטמונים מהפרשה

הגיגים ומעשיות

"ושבת עד ה' אלקיך ושמעת בקולו" (ב, 5).

הרמב"ם בהלכות תשובה (פרק ב' הלכה ו') כתב: אע"פ שהתשובה והצעקה יפה לעולם, בעשרה הימים שבין ראש השנה ויום הכפורים היא יפה ביותר ומתקבלת מיד!

ענין זה ביאר רבי יוסף חיים, בעל ה"בן איש חי", במשל:

שועל אחד ראה את חיות היער והנה הם בצער גדול. לשאלתו ספרו לו החיות כי האריה, מלך החיות, כועס עליהם ורוצה לעשות בהם משפט מר וקשה.

אל תפחדו - אמר השועל - אני אלך אל האריה ואפייס אותו!

ואיך תפייס אותו? - שאלו החיות - והרי הוא כועס מאד.

הסירו דאגה מלבכם - ענה השועל - יש לי באמתחתי שלוש מאות משלי שועלים וכאשר אומר לאריה אותם ינה מאד ויתפייס עמכם.

הסכימו החיות ויצאו יחד עם השועל אל מערת האריה.

לפתע עמד השועל מלכת.

מה אירע? - תמהו החיות. אוי לי! - ענה השועל - שכחתי מאה משלים!...

אין דבר - אמרו החיות - עדיין יש בזכרונוך מאתיים משלים. מספיק די והותר.

כעבור זמן לא רב שוב עצר השועל מלכת. ומה עכשיו? - תמהו החיות.

אבוי לי! - אמר השועל במבוכה - שכחתי עוד מאה משלים! עדיין נותרו מאה באמתחתיך - ניחמוהו החיות - נקוה שהאריה יסתפק בכך.

כאשר הגיעו בסמוך למערת האריה נעצר השועל וזעק: אוי לי ואבוי לי! שכחתי הכל!...

ומה נעשה עכשיו? - נבהלו החיות - האריה ראה אותנו ומה נאמר ומה נדבר!...

אין כל עצה אחרת - אמר השועל - כל מה שנותר זה לבכות ולהתחנן לפניו שימחל לנו על עוונותינו!

כן הוא גם הנמשל - אמר ה"בן איש חי" - כמה זמנים בשנה יש לאדם לשוב בתשובה, בכל לילה, בכל ערב ראש חודש, בחודש אלול ובראש השנה והאדם דוחה את התשובה מזמן לזמן.

אך כאשר מגיעים עשרת ימי תשובה ויום הכיפורים עומד בפתח - אין עוד כל זמן לדחיה אלא כל מה שנותר זה לזעוק ולהתחנן לפני אבינו שבשמים שימחל לנו על כל עוונותינו!

ביני לבני

הרה"ג פנחס ברייער שליט"א מח"ס "לגדל" על חינוך ילדים

שתמליכוני עליכם (ב)

יש כאלו שהיו רוצים לתכנן את חייהם ולעבוד את ד' דווקא

בצורות מסוימת ובתנאים מסוימים... זוהי הגבלה בגדלותו של המלך וגם אינה מסמלת עבדות. ממליכים את הקב"ה בראש השנה אנו ממליכים את הקב"ה על העולם ועל עצמינו, כדברי חז"ל - 'אמרו לפני מלכויות כדי שתמליכוני עליכם' (ר"ה, ט"ז).

אנו מצהירים על היותנו עבדים להקב"ה 'אם כבנים, אם כעבדים', עבד אינו בוחר במה לעבוד את אדונו, עבד מהותו ביטול, עבד 'לית ליה מגרמיא כלום' (- אין לו משלו כלום) ובשל כך מוכן הוא לכל תפקיד ולכל שליחות שיטיל עליו אדונו. כך הוא יהודי הממליך את הקב"ה למלכו ואת עצמו לעבדו, הוא מצהיר בזאת על נכונותו לשמש את הבורא בכל מצב שירצה הבורא. מי שבוחר במה ואיך לעבוד את ד' אינו עובד אלא את עצמו... הוא לא התבטל כלל! הדברים חשובים ויסודיים. כשאין ידיעה בסיסית זאת אין המלכה ואין עבדות. יכול יהודי לעמוד על רגליו ולהצהיר בתפילה: "מלוק על כל העולם כולו... וידע כל פעול... ויאמר כל אשר נשמה באפו ד' אלוקי ישראל מלך"... מוכן הוא להמליך את הקב"ה על כל העולם, על

כל היצורים מארייות עד נמלים, ורק על עצמו הוא לא מוכן להמליך את ד', כל מה שקשור לחיים האישיים שלו הוא רוצה להחליט לבד, זו אינה מלכות. תרנגולת? לא...

זה מזכיר סיפור שמעתי מהגה"צ רבי עזריאל טאבור זצ"ל, על סטודנט שלמד באחת האוניברסיטאות במוסקבה בתקופת הקומוניזם. באחת ההרצאות, כשדיברו בשבחה של השיטה הקומוניסטית שדגלה שהכל שייך לאומה, אין עשירים ואין עניים, כולם שווים, התלהב המרצה ושאל את אחד הסטודנטים: "נגיד שהייתה לך אנייה, מה היית עושה איתה?" "אני", ענה הסטודנט, "הייתי נותן חצי לרוסיה ורק חצי הייתי משאיר לעצמי". "ואם הייתה לך פרה", המשיך המרצה ושאל. "הייתי נותן חצי לרוסיה וחצי משאיר לעצמי", השיב הסטודנט. "ואם הייתה לך תרנגולת, מה היית עושה איתה?" המשיך המרצה ושאל. "תרנגולת?", שאל הסטודנט, "אותה הייתי משאיר לעצמי!"... "למה?", שאלו כולם. "אתה מוכן להתחלק באנייה ופרה ורק על תרנגולת מסכנה אתה לא מוכן לוותר?!"... ענה להם הסטודנט בפשטות: "תבינו חברים, תרנגולת יש לי, מה פתאום אתחלק בה?!"... קל להמליך את הקב"ה על כולם, על כל העולם, על כל הסובב, החוכמה היא להמליך אותה על מה שיש לנו... אנו חוזרים אין ספור פעמים בימים אלו בתפילות בהצהרה: ד' מלך = הוה. ד' מלך = עבר. ד' ימלוק = עתיד. לעולם ועד. אלא, קודם כל תמליך את הקב"ה על עצמך, כעת, ובהמשך תזכיר עבר ועתיד. הכל מתחיל בהמלכה כעת!